

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Orator Christianvs Caroli Regii E Societate Iesv

Reggio, Carlo

Romæ, 1612

Ad idem alia dicta. cap. 8.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68672](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68672)

*Ho. 33. &
sequent.*

Prou. 22.

Habitus dādi
eleemosynā.

Exemplum
B. Catharinæ
Senensis.

*Ser. 5. de
uer. Dom.
In cap. 7.
Eccl.*

longè plus diuitem . lucrari dando , quam pauperem accipien-
do , vide Chryf. Vera ait eleemosyna est sic dare , vt gaudeas te
dare , putans te accipere magis quam dare , non enim tam pau-
peribus , quam nobis profumus plura accipientes , quam dan-
tes] in Prou. dicitur diues , & pauper obuauerunt sibi , vtriusq;
operator est Dominus , quæso te vter fortunator in hoc occur-
su est? sine dubio diues , quia pauper Christum representat , &
Christo datur quicquid in pauperem erogatur .

Vigefimoquarto , cuperem ipse scire , & optarem vos , id etiā
nosse , vtrum habitum illum dandi eleemosynas adhuc vobis
comparaueritis . Vnde hoc (inquires) sciri potest ? Aristotelis
sententia est , signum possidentis habitum , esse facilitatem ope-
randi , In promptu iam est modus faciendi periculum , si facile ,
ac promptè dabitis , quod peto , signum habitus est , nec opus
erit , vt ego multum vos incitem , quod si nondum habitum estis
consequuti , quid iā remedijs? certa eiusdē est Arist. sentētia per
frequentatos actus acquiri , & perueniri ad habitum , date ergo
vt aliquando perueniatis , sicut fabricando fabri fiunt homines .

Vigefimoquinto , Beata Catharina Senensis , quæ ad pauperes
cor habebat pientissimum , cum aliquando roganti pauperi ,
nil quod donaret , haberet , domi diligenter querens paruulam
argenteam crucem inuenit , quam inopi continuò porrexit ;
Noctu Christus ei apparens , ostendensq; illam crucē , In die (di-
xit) iudicij , se crucem illam publicè ostensurum , in testimoniū
pietatis sicut , & D. Martino apparuit , veste indutus , qua pau-
perem contexerat .

Vigefimosexto , August. Mendici (ait) Dei sumus , vt agnoscat
ille mendicos suos agnoscamus nos , & nostros .

Vigefimosextimo , Ambr. in illud sicut aqua extinguit ignem
ita eleemosyna resistit peccatis . comparat eleemosynam aquæ
baptismi . Eleemosyna , inquit , quodammodo est aliud animarū
lauacrum , vt si quis fortè post baptismum humana fragilitate
deliquerit super sit ei , vt iterum eleemosynis emundetur .]

Ad Idem alia dicta . Cap. VIII.

Videbor fortè alicui prolixior si assignatis pluribus locis
adiungamus , & alios , verum quoniam hæc non doctrinam
continent , quæ Concionatorem in suo munere erudiant , sed for-
mulas solum eleemosynæ commendandæ , non est quod lectorē
in legendo retardent , satis erit cum concionem est habiturus
Ecclesiastes aliquid ex his eligat , nisi melius quid in mentem
venerit , facile crediderim non futurum superfluum laborem ,
his,

his, qui eadem in Ciuitate per multos annos Concionari, consuetudinem hanc eleemosynam commendandi, seruare debent, vt ego ipse Romæ sum expertus, propterea addemus & alia quæ occurrunt.

Primo, Christi verbum est, Quod superest date eleemosynam. Sed aliqui statim fortè dicent, mihi nihil superest, multa potius defunt. Hæc vox posset nasci ex cupiditate, cui nihil est satis etiam si omnium opes in vnum congerat. Vnus Pelleo iuueni non sufficit orbis (ait Poeta) sanguifuga est auarus, qui semper ait, affer, affer. Sed si liber, date mihi hanc facultatem, concredite mihi clauas, vt solum ex arcis, extraham superuacanea, & ego promitto me ex necessarijs nihil dempturum, me tamen plurima lucraturum spero in gratiam inopum, & magnum vobis quæstum facturum.

Secundo, aliqui ab eleemosynis tribuendis, filiorum charitate se retardari dicunt, quibus seruare suas pecunias volunt. Certè non veto quin filijs necessaria prouideatis. Sed inter filios moneo vt etiam Christum numeretis. August. audi, Christus petit, & non accipit, & dicis: ecquid seruo filijs meis? Christum illi oppono, filios suos mihi reponit, ista ne verò magna iustitia vt habeat vnde luxurietur filius tuus, egeat Dominus tuus? non legisti, Quod vni ex minimis meis fecistis, mihi fecistis? non aduertisti, Quod vni ex minimis meis non fecistis, mihi non fecistis, non legisti, non timuisti? Ecce quis eget, & filios tuos numeras, postremò numera filios tuos, adde vnum illum inter illos Deum, vnum habes, sit ille secundus, duos habes sit ille tertius, tres habes sit ille quartus.

Tertio, aliqui dum viuunt eleemosynam pauperibus denegant, vana quadam spe delusi, quod in morte sua pauperes heredes faciant, sed sancta Lucia matri suæ dixit, non esse magnum momenti, vt quis ea Deo offerat in morte, quæ secum ferre non potest, & velit, nolit sit relicturus, & addit facem accensam, vt lucem præbeat, præ se, non retro esse ferendam. Itane tunc vis esse cum Deo liberalis, cum eris saccus vermiû? & non aduertis non esse bonum negotiari in nundinis; quando iam est finitus mercatus, & elapsum opportunum nundinarum tempus?

Quarto, ego arbitror inter miracula maximum esse, mortuos suscitare, hoc miraculum à vobis hodie expecto, non temerè loquor. An non sunt pecuniæ mortuæ, quæ in arcis, & marsupijs occlusæ seruantur, communis hic est loquendi mo-

B b b dus,

Luc. 11.
Lex Christi.

Christo datur eleemosyna in pauperes.

De discipl. Christi. c. 8.

Memoria mortis.

Eleemosyna est miraculū magnum.

duc, educite iam è sepulchris mortuos, vt per vos viuant, & pauperes per illas viuant, & vos etiam apud Deum viuatis.

Locus Prou.
de muliere
forti.

Prou. 31.

Quinto, libenter docerem vos hodie quoddam opus, oppido nobile, quod celebrat Spiritus sanctus in Prouer. De muliere forti illa cuius pretium procul, & de vltimis finibus est, quod nam est hoc opus? quæ fuit lanam & linum, & operata est consilio manuum suarum. Ita ne? tam magnum quid est hoc? Ita planè accinxit fortitudine lumbos suos, & roborauit brachium suum, manum suam misit ad fortia; & quidnam tandem istud est? Digiti eius apprehenderunt fusum, nendi laborem inter fortia, & heroica facta enumerat. Quid autem intelligat mox subdit, Manum suam aperuit inopi, & palmas suas extendit ad pauperem. Non pudeat, fortes viros opus hoc exercere; summa est enim animi fortitudo non esse pecuniarum seruum, sed eis dominari.

Natura horret vacuum.

Sexto, natura omnino vacuum horret, & ne vnquam tale quid eueniat, miranda præstat quadam. At multo magis Gratia vacuum horrere debet, certè inter familias inopum, est inuenire multam inanitatem, cum non habeant cibos, vestes, pecuniam ad vitam tuendam. Vestrum est ò diuites, implere vacuum. Ac sanè portentum est, gratiam id in homine non efficere, quod in rebus sensu carentibus operatur natura. Neque timeas ò diues, ne ex largitionibus fiat in tua domo vacuitas, adeò enim te amas, vt non appareat huius rei periculum, vtinam ex charitate vacuum fieret, Deus enim multis bonis cumulatè replet.

Musica est
verbum Dei
cum eleemo-
syna.

Septimo, cum ad templum diebus festis convenimus, & ad Concionem, perinde est, atque ad suauem musicam accedere, quæ constat ex vocibus & instrumentis musicis, meum est vocibus canere, vestrum est instrumenta pulsare; ego concionando, vos instrumenta tangendo. Non reddunt autem suauem harmoniam paruula pecuniola, nisi sint eis similes, quas inops illa Euangelij vidua in gazophylacium misit, meliorem efficiunt aurei, sic fiet illud, Sumite psalmum, & date tympanum, psalterium iucundum, sed cum cithara.

Psal. 80.

Exemplum S.
Ludouici.

Octauro, Ludouicus sanctissimus Rex Gallia, cum esset valde pauperum amicus, volebat inter prandendum, eorum aliquos sibi presentes semper adesse, qui etiam & ipsi vescerentur, quibus de regia mensa cibos ministrabat, ita credo, imaginabatur Christum se habere conuiuiam, solebat etiam sæpe dum famuli pranderent, ipse suis manibus pecunias ex-

peccantibus distribuere pauperibus, & illos esse dicitabat suos milites, qui regnum defenderent, & se idcirco illis stipendia soluere.

Nono, Iustitia in æqualitate sita est. Dubitatio suboriri posset, quomodo ergo Deus iustus, vni multa bona concessit, alteri paucissima. Responso est, Deum ex magna providentia, voluisse aliquos esse diuites, alios pauperes, cuius rationes, & causas nunc assignare non est necesse, illud dicamus Deum dedisse aliquibus vberem rerum copiam, vt non ipsis solum esset vsui, sed toti familiæ hominum, hac enim ratione rectè æqualitas constituitur, vt Paulus ait, In præfenti tempore, vestra abundantia, illorum inopiam suppleat, vt & illorum abundantia, vestræ inopiæ sit supplementum, & fiat æqualitas.

Decimo, in morte non proderunt opes & amici, sed misericordia, & pietas. Scribit parabolam Dam. in vita Barlaam, & Iosaphat, cuiusdam qui tres habebat amicos, duos semper magni fecerat, cum tertio modica erat illi familiaritas, contigit, vt ante Imperatoris tribunal vocaretur, rationem redditurus decem millium talentorum, qui in angustijs positus, cum ad primum amicum confugeret, vt sibi ferret opem, molesso reiectus est responso, quasi eum vix nosset, obtulitq; ei nescio quas vestes, perrexit ad secundum, à quo etiam durè acceptus, solum audiuit se ei comitem futurum in via, sed statim relicturnum. Tandem etiam tertium adiit, cui valde pauca beneficia contulerat, hunc verò, sibi valdè fauentem reperit, explicat Barlaam parabolæ sensum. In morte futurum, vt omnes diuitiæ nos deserant, quas tamen tanto amore profecuti sumus in vita, vix inutiles quosdam panniculos, ex omnibus bonis ad sepulchrum delaturos, hic erat primus amicus. Item omnes consanguinei, & familiares nos deserent, tantum poterunt cadauer comitari, hic erat secundus. Tertius qui nos consequitur, & ante Dei tribunal causam nostram defendit, sunt bona opera, quæ præsertim in pauperes contulimus.

Vndecimo, magnam debent præbere consolationem viris ad misericordiam propensis, verba Hieron. & August. Illius testimonium est, nunquam memini me legisse, mala morte defunctum, qui libenter opera charitatis exercuit, habet enim multos intercessores, & impossibile est multorum preces non exaudiri. Huius verba sunt, sola misericordia ad Deum de-

Bbb 2 ducit

Eleemosyna
facit iustitiã
& æqualita-
tem.

2. Cor. 8.

In morte e-
leemosynæ
profunt, non
opes.

Hieron. ad
Nepot.
August ad
fratres in
her. ser. 44.

ducit hominem, sola Deum deducit ad hominem, numquam vidi piū hominem mala morte finiri.

Insignia nobilium, opera misericordie. *Prou. 3.*

In epist. ad Philipp.

Luc. 6.

Misericordia expugnat cælum.

Hom. 1. in epist. ad Rom.

Diues auarus. De Nabu. the c. 4.

Auari quibus similes.

Duodecimo, opera misericordie sunt insignia, & ornamenta eorum, qui filij sunt nobiles, & illustres Dei. Est ipsa eleemosyna torques aurea: A Salomone dicitur, Eleemosyna & fides non te deserant, sed appende illas collo tuo. Quæ verba explicans Chrysof. Sicut, ait, filij Principum torques aureas, & catenas gemmis ornatas collo appendere solent in signum nobilitatis, ita planè qui filiorum Dei adoptione gaudent, libenter his opibus & ornamentis fulgent, tanquam filij eius, qui misericors est. Elote (ait Christus) misericordes, sicut & Pater vester misericors est.

Decimotertio, est eleemosyna validissima ad cælum expugnandum, non solum quærit vt facit ieiunium, non solum petit vt oratio, sed peruenit ad ipsas Paradisi fores, & magnavi pulsât, adeo vt statim ad aperiendum Angeli accurrant. Illa moneta quam pauperi porrigis, statim in prægrandem malleum vertitur, quo cæli ianua percussa panditur, sicut quandoq; nobilis quispiam quæritur, nec inuenitur, licet sit in suo palatio vocatur & non respondet, sed vbi palatii fores vehementius pulsantur; statim ad fenestram accurrit, & si non statim palatium iubet aperiri, respondet tamen. Ita facienti eleemosynas, si non continuò Deus cælum dat, non deerit interim diuina consolatio, & fauor de cælo.

Decimotertio, Chrysof. his qui dolent non statim sibi à Deo reddi eleemosynarum mercedem (ait) sceleratores libentius pecunias suas sceleri dare his, qui non cito reddant, quia sciunt ex mora temporis scelerata crescere; ita maior erit misericordie merces, si post mortem reddatur.

Decimoquinto, Ambr. noui ego ait diuitē in agrum proficiscentem, panes breuiores Vrbe delatos numerare solere; vtq; pro numero panum estimaretur quot dies in agro futurus esset, nolebat obsignatum aperire horreum, ne quid de condito minneretur, panis vnus singulis diebus deputabatur, qui tenacem vix satiare posset. Comperi etiam viri fidem, si quando ei ouum esset appositum, conqueri quod pullus esset occisus, subdit Ambr. hoc ideo scribo, vt cognoscatis vindicem esse Dei iustitiam, qua lachrymas pauperum vestro viciscatur ieiunio.

Decimosexto, aliqui auari diuites similes sunt quibusdam vasis fictilibus omni ex parte clausis, modicam tantum rimulam

milam in fronte habentibus, per quam pecuniæ facili negotio intronantur, sed peragrè quicquam extrahitur, ubi verò vas plenum fuerit, frangitur, ut pecuniæ depromantur, sic auarus ad recipiendas pecunias habet expeditissimas manus, ad erogandas pauperi agras, ac debiles, sed in morte velit nolit, omnia effundet, ex quo vulgari versiculo carpitur, Auarus nisi cum moritur, nil rectè facit.

Decimoseptimo, Diuus Franciscus antequam religiosam vitam aggrediretur, valde ad inuandos egenos pronus erat, adeo ut velut nomine prodigalitatæ fuerit à patre coram Episcopo Assisij accusatus. Aliquando petenti pauperi ob amorem Dei, cum nil dedisset, conscientia stimulante, non solum reuocauit, & elemosynam tribuit, sed ex eo tempore statuit, numquam se deinceps negaturum. Hic primus pietatis ardor, videtur mihi fuisse maximæ sanctitatis fundamentum, ad quam euectus est.

Decimooctauo, vos qui habetis libros rationum, dati, & accepti, vellem scire, ubi nam elemosynas scribatis, inter ea ne quæ expenditis, an quæ acquiritis? Dubium est probabile, quia dantes ditescitis ita, ut aptius inter accepta referri debere, iudicem, cum longe plus pauper det, quam recipiat, sed puto aliquos, hac se cura liberare, cum adeo modica præbeant egentibus ut pudeat, ea in codicem referre.

Decimonono, commendo vobis hodie charissimi, amore huius pauperuli, qui in cruce pendet nudus, vulneratus, felle, & aceto potatus, pauperes, & scitote esse fratres eiusdem Christi, ipso dicente, Quod vni ex minimis fratribus meis fecistis, mihi fecistis.

Vigésimo, Cosmas Mediceus, qui fuit Magnorum Ducum Hetruriæ primus, multa expendebat, ut opem afferret egentibus, cuidam igitur ex familiaribus, eum nimis liberalem appellanti, respondit, se in libro initarum cum Deo rationum, dati, & accepti, numquam potuisse, eo peruenire, ut quæ deberet Deo solueret, nam quo plura dabat, etiam eo plura recipiebat, semperq; inueniret se debitorem. Deum verò creditorem, magnifica plane oratio, & digna summo Principe; quam videbatur ex sancto Nazianzeno didicisse, qui, numquam inquit Dei liberalitatem, & beneficentiam vinces, quamuis omnium tuarum facultatum iacturam

Exempli S.
Francisci.

Libri ratio-
num.

Pauper Chri-
stus in Cru-
ce.

Exemplum
Cosmæ Medi-
ci.

Oratione de
amore paup-
rum.

Ibidem.

curam feceris, quamvis te etiam facultatibus adieceris, nam hoc quoque ipsum accipere est; Deum aliquid nobis donare, & addit Nazianzenus duas similitudines preclaras, unam ymbrae, quae numquam potest corpus praegredi, cum simul ea ad progressum corporis progrediatur. Alteram capit super quod membra caetera, nunquam possunt excrecere, cum quantumvis illa augeantur, semper caput item attollatur atque superstet.

Eleemosyna
signu electo-
rum.
ad Col. 3.

Vigesimo primo, misericordiam, & pietatem esse propriam virtutem sanctorum, & signum praedestinationis. Paul. docet: Induite vos sicut electi Dei sancti, & dilecti viscera misericordiae nota titulos, electos vocat & sanctos & dilectos.

Luc. 6.

Vigesimo secundo, si quis vellet a Deo dona, habet a Christo doctrinam. Date, & dabitur: sunt duo quasi fratres uterini (Date, & Dabitur) unus ab altero non potest separari, si ex tua domo discedat unus qui est Date, etiam alter cuius nomen est Dabitur, non manebit, Nolite separare, quos Deus coniunxit.

Hom. 2. in
Diu. Aug.

Vigesimo tertio, Basil. Vidi (ait) ego multos ieiunantes, orantes, suspirantes, Denique sine sumptu pietatem ostendentes, egenis vero, ne obolum praebentes, quid his caetera virtutum, diligentia prodest? non propterea regnum Dei consequentur.

Eccli. 35.
De amore
pauperum.
Ser. 1. de
Collectis.

Vigesimo quarto, Deus praecipit ut in omni dato hilarem facias vultum tuum: Optime Nazianz. beneficentiae gratia, promptitudine geminatur. Leo, nobis praestamus, inquit, quod alijs erogamus.

Hom. 2. in
die.

Vigesimo quinto, Basil. contra eos qui sua in vanis sumptibus expendunt, Quid miser (ait) iudici respondebis? parietes vestis, homines non vestis? equos phaleris ornas fratrem tuum laceris amictum pannis aspernaris? Frumentum retinendo perdis, esurientes non respicis? aurum in terram condis & oppressum non curas?

Hom. 48.
in Gen.

Vigesimo sexto, Chrysostomus omnia faciamus ne alibi egeni simus futuri: nam quae utilitas in aliena regione multas divitias relinquere, in patria autem necessarijs carere? Itaque oro festinemus, dum adhuc tempus est, ut illuc transferamus, etiam quae in hac aliena habemus. Facilis transvectio est, securè illuc transferimus, & in thesauro indepraedabili reponimus, quaecumque per pauperum manus praemitti-

mittimus.] hæc ille.

Vigesimo septimo, Bonauen. cum occurreret (ait) Franciscus cuidam pauperi satis misero, ad socium dixit, Oportet vt mantellum meum reddamus pauperulo huic, nam ipse est, mutuo enim ipsum accepimus donec pauperiorem inuenire contingeret, & socio obfistente dixit, pro furto mihi reputo à magno eleemosynario imputandum, si hoc quod fero non dederò magis egenti.

Vigesimo octauo, quæso vos, semper ne oportebit me vt gere ad eleemosynas conferendas? nolim vos boues imitari, qui nisi stimulis vrgeantur vix mouentur. Vestra vos charitas, vestra pietas vehementius incitet. Zaccheus ad Christi præsentiam ita commotus fuit, vt diceret: Ecce dimidium bonorum meorum Domine do pauperibus, & si quid aliquem defraudaui, reddo quadruplum, bene, & vos dimidiam partem pecuniarum possitis sine scrupulo extrahere earum, quas crumena conseruat. Hactenus dictum sit de hoc opere & vsu eleemosynas commendandi tam illustri, & vtili. Libet postremo loco, hic admonitiunculam adijcere.

Cauendum esse diligenter Concionatori, ne detrimenti quippiam apud ipsum hac in parte, intentionis sinceritas patiatur, ex aliqua fortassis aura populari, verendum est enim, ne ex hoc nominis sui prædicationem appetat in Vrbe, sine aduerti quosdam gloriari & iactare magnas quas colligunt eleemosynas, maioresq; quam alij, periculum plane est, ne charitas degeneret in vanitatem, & videat diligenter, ne sibi illud conueniat, neque inter eos numeretur, de quibus dicitur: Amen dico vobis, receperunt mercedem suam. Non tam parui faciat futuram quam à Deo sperare potest mercedem, pro hac erga pauperes exhibita misericordia, si solo Dei amore id faciat, & pietate erga inopes, qua Deus tantopere delectatur, vt pro leui aura, & inani gloria velit eam amittere, & damnum inde reportare vnde multum lucri referendum fuit. Optimum consilium darem, vt omnem adhibeat diligentiam, & media exquirat, quibus ad hoc tam sanctum opus alios excitet. Sed neque in suggestu, neque extra illud, copiosas eleemosynas quæ sunt prædicet, ad omne periculum inanis gloriæ euitandum, cui facile est subiacere prædicatores, cum res egregiè succedunt. Illud etiam cauendum est, ne in hac pauperum commenda-

Bbb 4 tione

In vita S.
Francisci.
c. 8.

Exemplum
Zachæi.
Luc. 19.

Admonitio,
vt in hoc opere vanagloria fugiatur.

tione aliqua scurrilia afferantur, habent quidem hic locum dicta quaedam hilariora, tum quia reficiunt nonnihil fessum auditorem. Tum quia odiosam naturæ nostræ corruptæ, rem, tamquam condimento mitigant, tum quia hilaritas dilatat homini cor, & est quasi clavis liberalitatis, lubentius enim nostra damus, cum hilares sumus quam tristes, tamen ubique & semper meminisse nos oportet, & maiestatis loci in quo sumus, & personæ quam sustinemus.

In media Concione, vel alijs locis quadam monenda ad Christianam vitam praxim pertinentia.

Cap. I in X.

Absoluta priore Concionis parte, dum elemosynæ conquiruntur, ut moris est, in pluribus locis, solent aliqui Concionatores cum fructu, non quidem semper, aliqua tradere monita pro suggestu, quæ ad cultum Christianæ pietatis, & vitæ spiritualis praxim faciunt. Arbitror me adiuventi aliquid, futuris Concionatoribus allaturum si in hac tertia parte quam dixi, ut appendicem hic additam, summatim capita quaedam recensuero, aliquarum rerum, quas commodè proponendas censeo. Quod ut facerem duæ me res impulerunt, primum quod videam, rarè à plerisque Concionatoribus hæc afferri, vel quia forte minutiora videantur, vel quod non faciè sit, huiusmodi monitis locum inuenire in Concionibus quas multa rerum aliarum eruditione replent, aut verborum copia, & florida ornant eloquentione, cum tamen quæ hic afferemus, & magis quam cætera necessariam continent doctrinam, & ad profectum Christiani populi maximè opportuna videantur. Secundo, quod multorum annorum quibus in hoc munere sum versatus experientia rerum magistra didici, ex huiusmodi monitis, plus sæpè utilitatis existere, quam ex reliqua Concione tota, & ipse sum testis, ea granter, audita, & scriptis etiam à multis fuisse excepta. Neque hic à me expectet aliquis seriem omnium, quæ ad hanc praxim referuntur, aliqua proponam, eaq; simplici stylo, & valde familiari, quemadmodum etiam populo proponenda videntur. Neque est animus ita hic scribere omnia, eo modo quo populo in suggestu proponerem, sed insinuare solum, & Concionato-

ris